

Odakle želja za bavljenjem kardiohirurgijom?

Kao student medicine, tokom vežbi iz hirurgije, imao sam priliku da radim sa hirurgom koji je, dok smo zajedno pripremali operativno polje, tražio od mene da prepričam kratke biografije različitih hirurga koje sam u međuvremenu pročitao. Život i poduhvati kardiohirurga su me posebno privukli jer su mi njihova ostvarenja bila najfascinantnija. I sam volim anatomiju i fiziologiju, kreativne i vizuelne aspekte hirurgije, a prema hirurgiji srca imam apsolutno strahopoštovanje. Ono što ovu hiruršku granu čini toliko posebnom je činjenica da pruža mogućnost za potpuni oporavak nakon operacije i povratak u normalanu i kvalitetnu svakodnevicu. Priliku da radim ovaj posao smatram privilegijom i prilikom koju ne uzimam

zdravo za gotovo.

Koje kardiovaskularne bolesti najčešće lečim?

Lečim širok spektar srčanih stanja koja uključuju koronarnu bolest (ishemijsku bolest srca), valvularne bolesti srca (bolesti srčanih zalistaka), pojedine srčane aritmije, srčanu slabost, bolesti aorte i pojedine tumore srca.

Mnogi pacijenti se javljaju sa simptomom nedostatka vazduha (kratak dah), što je najčešće i prvi znak bolesti. Nakon dijagnostike, ponekad se utvrdi da ovaj simptom uopšte nije povezan sa bolesnim srcem, nego sa bolešću drugih organa npr. pluća ili sa endokrinološkim i reumatološkim bolestima. Zatim postoje pacijenti koji se na nedostatak vazduha žale već duže vreme, ali su to pripisivali uvećanju telesne mase ili poremećaju rada štitne žlezde, ili svakodnevnom stresu kome smo svi izloženi.

U razgovoru sa pacijentima, vrlo brzo utvrđujem da li se u pozadini simptoma zaista nalaze problemi sa srcem. Nakon razgovora se radi evaluacija i klinički pregled pacijenta. Puno dijagnostičkih podataka možemo saznati samo ako poslušamo srce sa stetoskopom ili uradimo rendgen snimak i pogledamo veličinu srca. Obavezno se radi i elektrokardiogram (EKG) koji prikazuje električnu aktivnost srca. Nezaobilazan pregled je i ultrazvuk srca kojim evaluiramo rad srčanih zalistaka i zidove srca kao i dimenzije srčanih komora kako bismo videli da li je jedna od komora srca neobično velika.

Koji su simptomi zbog kojih ljudi dolaze do kardiološkog stručnjaka?

Postoje brojni simptomi koji nam ukazuju da srce nepravilno radi: palpitacije (lupanje i preskakanje srca), vrtoglavica, slabost ili umor. Simptomi sa kojima se susrećem, naročito kod žena, su bolovi u leđima i u predelu vilice, koji se čak mogu manifestovati i kao zubobolja. Žene koje imaju srčani udar mogu imati potpuno drugačiji spektar simptoma od muškaraca.

Verovatno ste čuli da je najčešći simptom srčanog udara stezanje i bol u grudima - pacijent neretko bol opisuje na slikovit način: osećaj „slona na grudima“. Pored toga, česta je pojava bola koji zrači u leđa ili nedostatak vazduha.

Da li je teško reći nekome da mu je potrebna operacija na srcu?

Trudim se da ovu važnu i nimalo prijatnu informaciju saopštim pacijentu na što jednostavniji način. Ovo je za pacijente teško saznanje, saznanje koje ih obuzme. Obično razgovor sa pacijentom započinjem na sledeći način:

„Imate bol u grudima kao posledicu koronarne bolesti. Pronašli smo začepljenje na jednoj ili nekoliko arterija u vašem srcu, što znači da određeni deo srčanog mišića ne prima krv i kiseonik u dovoljnoj količini. Kako bismo rešili problem i izlečili vas, iskoristićemo arteriju sa zida vašeg grudnog koša ili vene iz vaše noge i zaobići (bypass) to začepljenje kako bi vaše srce dobilo dovoljno krvi koja mu je potrebna i kako bi se sprečila dugotrajna ireverzibilna oštećenja. Ova operacije se naziva i bajpas hirurgija“.

Smatram da je važno biti direktan u kontaktu sa pacijentima i biti siguran da je poruka jasno i nedvosmisleno prenesena.

Hirurgija srca je izuzetno dinamično područje medicine, puna izazova i improvizacija, što je čini i vrlo kreativnom veštinom. Deo moje odgovornosti je da budem u toku sa aktuelnim kliničkim studijama i kliničkim ispitivanjima koja su u toku. Sve veći broj naših pacijenata informiše se putem interneta pre operacije o samoj bolesti i o toku lečenja. Kako bi se izbegle bespotrebne strepnje i loša interpretacija pročitano, smatram da je razgovor sa lekarom pre operacije od suštinske važnosti kako bi se sve dileme razjasnije i definisala očekivanja. Pri tome, apsolutno podržavam i ohrabrujem i članove porodice pacijenta da učestvuju u konsultacijama.

Uvek je neophodno naglasiti značaj zdravih stilova života!

Svakako, iako smo svesni i svedoci da je izmene stila života izazovno sprovesti u praksi. Međutim rezultati dostupnih istraživanja pokazuju da je oporavak nakon kardiohirurške operacije znatno bolji ukoliko kod pacijenta nisu prisutni faktori rizika poput pušenja, konzumiranja alkohola, nepravilne ishrane i nedovoljne fizičke aktivnosti. Iz tog razloga period nakon operacije je vrlo često prekretnica u životu pacijenta i brojni su oni koji zaista usvoje i dugo održe zdrave životne navike.

Apsolutno ohrabrujem svaki, čak i vrlo mali pomak u pravom smeru poput ubrzanja otkucaja srca u trajanju od 30 minuta dnevno pešačenjem, penjanjem uz stepenice, umesto upotrebe lifta, naravno, pod uslovom da pacijent nema tegobe i bolesti poput nestabilne angine pektoris (bola u grudima), narušene plućne rezerve ili nekog fizičkog oštećenja. Isto tako, savetujemo pacijente da parkiraju automobil dalje od zgrade kako bi mogli da hodaju malo duže do svog doma.

Ako niste sigurni kako da promenite način ishrane, savetujem da potražite pomoć profesionalaca u oblasti ishrane.

Ovi saveti važe za sve životne dobi, zar ne?

Da. Važno je mlade ljude edukovati o značaju ranog uspostavljanja zdravih životnih navika. Ono što sada rade i kako se ponašaju može kasnije da napravi značajnu razliku, jer, zaista, koronarna bolest počinje da se razvija već u 18. godini. Početna hipertenzija i visok holesterol se dijagnostikuju ranije, pa želimo da mladi ljudi posvete pažnju ishrani i vežbanju. U mladosti ne razmišljamo previše o hroničnim bolestima, često smatramo da se to dešava nekom drugom ali svedoci smo da se u poslednjih nekoliko decenija starosna granica za brojne hronične bolesti značajno spustila i da već u 30-im i 40-im može doći do ozbiljnih, pa i životno ugrožavajućih zdravstvenih problema. Dakle, najvažnije je uspostaviti čvrste i zdrave temelje što je ranije moguće.

Na koji način sajt drvelicki.com pomaže u tome?

Ideja je da pacijenti i zainteresovani pojedinci dobiju sve neophodne informacije koje se tiču kardiovaskularnih bolesti na jednom mestu i to sa aspekta samih obolenja, aktuelnih terapijskih modaliteta, ali i preventivnih mera. Iz ovog razloga, veliki broj naših eminentnih stručnjaka svojim savetima pokušava da ukaže na značaj prevencije bolesti, sticanja i usvajanja zdravih

životnih navika, ali i da pruži odgovore na pitanja kako pojedine bolesti lečiti na najbolji način. Svakako je bitan aspekt oporavka posle operacije na srcu i iz tog razloga sam pripremio poseban informator za kardiohirurške bolesnike koji ih korak po korak vodi kroz svaku fazu bolničkog lečenja sve do momenta otpusta iz bolnice nakon uspešne operacije.

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-2907-819X>

Kratka biografija

Adultni kardiohirurg sa interesovanjem u polju mehaničke cirkulatorne podrške (hirurgija srčane slabosti), minimalnoinvazivne kardiohirurgije, hirurgije aorte. Načelnik odeljenja za naučnoistraživački rad.

Na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu diplomirao sam 2005. godine kao najbolji student generacije (Summa Cum Laude). Naredne godine zaposlen na Institutu za kardiovaskularne bolesti Vojvodine u Sremskoj Kamenici. Doktorirao sam 2011. godine na temi koja istražuje stratifikaciju i statističku procenu rizika u kardiohirurgiji. Tokom 2013. godine postajem specijalista opšte hirurgije, dok 2017. godine postajem supspecijalista kardiohirurgije. Učestvovao sam na više od 30 konferencija i stručnih skupova u zemlji i inostranstvu. Autor više od 60 radova objavljenih u renomiranim domaćim i međunarodnim časopisima.

Usavršavanja

Aktivno učestvujem u brojnim nacionalnim i internacionalnim naučnim projektima koji se odnose na polje kardiovaskularne medicine. Dobitnik sam većeg broja nagrada i stipendija uključujući i prestižnu Fulbright stipendiju koja mi je omogućila usavršavanje na polju mehaničke cirkulatorne podrške na čuvenom Texas Heart Institute (Houston, USA) pod mentorstvom doktora Bud Frazier-a. Oblast naučnog interesovanja uključuje procenu rizika u kardiohirurgiji, kao i kompjuterski modeling u domenu kardiovaskularne medicine. Polje stručnog interesovanja odnosi se na domen adultne kardiohirurgije.

Član sam Evropske asocijacije kardiovaskularnih hirurga. Pored toga što sam zaposlen na Klinici za kardiovaskularnu hirurgiju IKVBV, vanredni sam profesor na Katedri za hirurgiju Medicinskog fakulteta, Univerziteta u Novom Sadu. Oženjen sam, otac dva sina.

CTSNet link: <https://www.ctsnet.org/home/luvelicki>

Spisak aktuelnih publikacija mozete videti na sledećem linku:

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=velicki+l&sort=date>